

איך מוחקים רישום פלילי במשטרת ישראל?

נדב הלפרין

רישום פלילי במשטרת ישראל עשוי להוות מכשול משמעותי בחייו של אדם ולהקשות עליו במגוון רחב של תחומים, כגון הליכי הגירה, מציאת תעסוקה, הוצאת רישיון נשק, אימוץ ועוד. על מנת להבין מה האפשרויות העומדות בפני מי שלחובתו רישום פלילי במשטרת ישראל פנינו לעו"ד אסף יונס, אשר בעברו הוביל את מדור החנינות ועיון בעונש בצה"ל וכיום הינו בעל משרד עורכי דין בוודלנד הילס.

אז מי בעצם רשאי לקבל עותק מהמרשם הפלילי שלחובתו במשטרת ישראל?

הן אזרחים ישראלים והן אזרחים זרים מעל גיל 12 רשאים לבקש ממשטרת ישראל תעודת מידע פלילי בה מפורט הרישום הפלילי בעניינם. השירות ניתן ללא תשלום, למעט במדינות בהן נדרש המבקש לשלם אגרת אפוסטיל. אזרחים ישראלים בלבד יכולים להגיש את הבקשה באופן במקוון. כמו כן, על אזרחים ישראלים וזרים השוהים מחוץ לארץ להגיע לנציגות ישראלית, להזדהות באמצעות דרכון בתוקף ולהגיש את הבקשה.

האם תוכל להסביר בקצרה לקוראינו את הכללים החלים בנושא המרשם הפלילי?

בחוק המרשם הפלילי ותקנת השבים, התשמ"א-1981, נקבעו תקופות "התיישנות" ו"מחיקה" המגבילות את משך הזמן בו נמסר מידע מן המרשם הפלילי בענייניו של אדם. למעשה, החוק קובע אילו גורמים רשאים להיחשף אל המרשם הפלילי של אדם, את משך הזמן במהלכו יוכלו להיחשף אליו וכן את המטרה לשמה הם רשאים להתחשב במידע אליו נחשפו. עם חלוף תקופות התיישנות ולאחריה המחיקה, מצטמצם מספר הגופים הרשאים להיחשף אל המרשם מכוח חוק, ועל כן מצטמצמות בהתאם השלכות המרשם הפלילי על חיי האדם נשוא המרשם. יצוין, כי בראשית שנת 2021 ייכנס לתוקף חוק המידע הפלילי ותקנת השבים, אשר יחולל רפורמה משמעותית בכך שהוא צפוי לשנות את תקופות התיישנות והמחיקה, בהתאם לנסיבות המקרה, כגון - האם הוטל עונש מאסר בפועל, משך עונש המאסר וכן האם מדובר בהרשעה ראשונה או חוזרת של האדם המורשע בדיון.

אם כך, מהו משך תקופות התיישנות והמחיקה של הרישום הפלילי?

למעט מקרים חריגים, ככלל בעניינם של מי שהיו בגירים במועד ביצוע העבירה, תקופת התיישנות ההרשעה מתחילה ממועד מתן גזר הדין ומשכה שבע שנים. תקופת המחיקה מתחילה לאחר

עו"ד אסף יונס

תקופת התיישנות ומשכה, ככל שמדובר בבגירים במועד ביצוע העבירה, הוא עשר שנים. בנוסף, אם אדם מורשע בעבירות נוספות במהלך תקופות אלו יחל מניין התקופות ביחס לכל העבירות מחדש. כמו כן, תקופות התיישנות ומחיקה קצרות יותר יחולו בעניינם של מי שהיו קטינים במועד ביצוע העבירה נשוא המרשם הפלילי, או במקרים בהם החליט בית המשפט לדון את הנאשם ללא הרשעה.

מה לגבי מי שהורשע בבתי דין צבאיים בהיותו חייל?

לעניין הרשעות צבאיות, תיקון 63 לחוק השיפוט הצבאי משנת 2011 נועד לצמצם את השלכות המרשם הפלילי על חיילים שהורשעו בבתי הדין הצבאיים. התיקון קבע רישום פלילי מופחת של חמש שנים במקרים מסוימים, בדומה לענישה ללא הרשעה בבתי המשפט האזרחיים.

ניח שאדם הורשע בעבירה פלילית בישראל ולחובתו רישום פלילי. מה יהא עליו לעשות על מנת למחוק את הרישום הפלילי בעניינו ולהתחיל דף חדש בחייו האזרחיים?

על פי חוק המרשם בפלילי ותקנת השבים, לנשיא המדינה נתונה הסמכות לקצר את תקופות התיישנות והמחיקה הקבועות בחוק. סמכות החנינה היא סמכות של חסד המופעלת במקרים

חריגים בלבד. על אף שבידי הנשיא סמכויות חנינה נרחבות, ישנן בקשות שאינן בסמכותו, ביניהן בקשות למחיקת רישום בתיקים הממתינים לבירור דין וכן בקשות למחיקת רישום משטרתי פנימי בתיקים שנסגרו מחוסר אשמה או מחוסר ראיות. בנוסף, על פי המדיניות בבית הנשיא, לא תידון בקשת חנינה ולא תינתן חנינה עד אשר הסתיימו כל ההליכים המשפטיים נשוא בקשת החנינה בעניינו של המבקש, ובכלל זה ערעור, בקשה למשפט חוזר ובקשה לדיון נוסף.

האם אדם יכול לקבל חנינה מנשיא המדינה רק פעם אחת בחיים?

בניגוד לדעה הרווחת, ניתן לקבל חנינה יותר מפעם אחת.

כיצד מתנהל תהליך קבלת החלטה בעניינה של בקשת חנינה?

בבקשות למחיקת רישום פלילי שעניינן הרשעות בבתי משפט אזרחיים, מעביר בית הנשיא את הבקשה למחלקת חנינות במשרד המשפטים לצורך קבלת המלצת שר המשפטים בבקשה. לעומת זאת, בבקשות למחיקת רישום פלילי שעניינן הרשעות בבתי דין צבאיים, מעביר בית הנשיא את הבקשה למדור חנינות בפרקליטות הצבאית לצורך קבלת המלצת שר הביטחון בבקשה. על כן, כפי שניתן להבין, מדובר בתהליך ממושך, בשל הצורך באיסוף כל המידע הרלוונטי בידי הגורמים המוסמכים.

האם בקשות חנינה לנשיא המדינה כרוכות בעלות כלשהי?

לא, בקשות חנינה אינן כרוכות בעלות כלשהי.

מה יכול לעשות מי שנשיא המדינה החליט לדחות את בקשת החנינה בעניינו? האם יש אפשרות לערער על החלטה?

למרבה הצער אין אפשרות לערער על החלטת הנשיא לדחות בקשת חנינה. חרף האמור, ניתן לשוב ולהגיש בקשת חנינה נוספת בחלוף שישה חודשים ממועד דחיית הבקשה הקודמת. סיכויי בקשות חוזרות שכאלו באופן טבעי הינם נמוכים, אלא אם בתקופה שחלפה ממועד דחיית הבקשה הקודמת חל שינוי בנסיבות האישיות בעניינו של המבקש באופן המצדיק בחינה מחדשת של הנשוא.

האם אדם יכול להגיש בקשת חנינה בעצמו לנשיא המדינה? או עליו להסתייע בעורך דין?

על אף שאין חובה לעשות כן, מבקשי חנינה רבים מעדיפים להסתייע בעורכי דין המתמחים בנושא ואשר מסייעים למבקשי החנינה להדגיש בבקשתם את אותן הנסיבות האישיות הרלוונטיות אשר עשויות להטות את כף המאזניים לזכותם.